

سلسله گزارش‌های تخصصی: بازارشناسی

شماره‌ی پنجم: قانون گودهارت، وقتی یک سنجه به هدف تبدیل شود، دیگر سنجه‌ی خوبی نیست.

رویکرد اقتصادی برای فعالان اقتصادی و مدیران کسب‌وکارها

واحد پژوهش و آمار اتاق بازرگانی

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی هرمزگان
Hormozgan Chamber of Commerce
Industries, Mines and Agriculture

مرکز پژوهش های اتاق بازرگانی هرمزگان

قانون گود هارت

وقتی یک سنجه به هدف تبدیل شود، دیگر سنجهی خوبی نیست.

واحد پژوهش اتاق بازرگانی

وقتی از مسیر اصلی منحرف میشویم

اغلب در کسب و کارها یا سایر مراکز دولتی و خصوصی مدیران اجرایی تصمیم به سنجش و تعیین معیار میگیرند؛ این کار با هدف بررسی وضعیت و بهبود آن صورت میگیرد اما رفته رفته تبدیل به هدف می شود.

درواقع کارکنان وضعیت خود و کارشان را در سنجه، به هدف اصلی کاری خود تبدیل می کنند و این گونه مسیر بهبود کسب و کار منحرف می شود.

گوده‌ه‌ارت از کجا آمد؟

دهه ۱۹۷۰ توسط اقتصاددان انگلیسی چارلز گوده‌ه‌ارت در مقاله ای درباره سیاست های پولی بریتانیا هشدار داد که اتکای بیش از حد به شاخص های آماری برای هدایت تصمیمات اقتصادی می تواند به نتایج گمراه کننده منجر شود.

دولت وقت و بانک مرکزی تلاش می کردند با استفاده از شاخص هایی مانند عرضه پول، سیاست های اقتصادی را کنترل کنند. اما گوده‌ه‌ارت نشان داد که وقتی این شاخص ها به هدف مستقیم سیاست گذاری تبدیل شوند، رفتار فعالان اقتصادی تغییر می کند و شاخص دیگر بازتاب دهنده واقعیت نخواهد بود.

نمونه هایی از قانون گودهارت:

کارخانه ی میخ در شوروی: وقتی سهمیه ی کارخانه بر اساس وزن میخ تعیین شد، کارخانه فقط میخ های خیلی سنگین و به درد نخور تولید کرد. وقتی مبنا تعداد شد، سیل میخ های ریز و بی استفاده تولید شد.

اثر کبرا در هند: دولت بریتانیا برای کاهش مارهای کبرا، برای هر مار مرده جایزه گذاشت. مردم شروع به پرورش کبرا برای گرفتن جایزه کردند و وقتی طرح لغو شد، مارها را رها کردند و مشکل بدتر شد.

موانع بر سر راه:

- ✓ وقتی شاخص هدف می شود عاملان یاد می گیرند چطور شاخص را بدون بهبود واقعیت بالا ببرند. در ادبیات به این می گویند **Goodhartin**.
دو شکل اصلی دارد:
- ✓ بازی با قاعده: مثل معلمی که فقط تست کنکور درس می دهد یا شرکتی که برای بالا بردن KPI آخر فصل فروش صوری می زند.
- ✓ فساد معیار: وقتی خود معیار را دست کاری می کنی، مثل تغییر تعریف بیکاری، تغییر سال پایه تورم، یا استناد صوری در مقالات.

بازتابی بودن سیستم های انسانی

در فیزیک وقتی دما را اندازه می گیری، دماسنج دمای اتاق را عوض نمی کند. ولی در جامعه، اندازه گیری، رفتار را عوض می کند. اقتصاددان ها به این می گویند نقد لوکاس و جامعه شناس ها می گویند واکنش پذیری.

به همین دلیل **گوده هارت** به **قانون کمپبل** خیلی نزدیک است: هرچه یک شاخص اجتماعی برای تصمیم گیری مهم تر شود، بیشتر در معرض فشار فساد قرار می گیرد.

راه حل چیست؟

هدف را فراموش نکنید و بپرسید این عدد قرار بود
نماینده‌ی چه واقعیتی باشد؟

از چند شاخص متنوع و حتی متضاد استفاده کنید، نه یک
عدد مقدس.

رزیابی کیفی و میدانی را کنار عدد نگه دارید.

شاخص‌ها را ثابت و قابل پیش‌بینی نکنید؛ گاهی تصادفی
راستی آزمایی کنید و گاهی خود شاخص را عوض کنید.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی هرمزگان
Hormozgan Chamber of Commerce
Industries, Mines and Agriculture

مرکز پژوهش های اتاق بازرگانی هرمزگان

۰۷۶-۳۱۹۹۰۰۳۶/۳۷

<https://bndccim.com>

otaghphbnd@gmail.com

گردآوری: زهرا رفیعی، کارشناس پژوهش